

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)
website: www.Quakers.nu; 88e jaargang nr. 7, juli-augustus 2017

*Bruggen bouwen op de Algemene Vergadering, van papier en als metafoor.
Eén van de teksten die op de brug kwam:*

Overwin het kwade met het goede.

Overbrug conflicten door elkaar vast te houden in liefde.

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementenprijs:

Nederland	€25,00 per jaar
Europa	€35,00 per jaar
Wereldwijd	€35,00 per jaar
Email abonnement (PDF)	€5,00 per jaar

deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Bankrekening: (IBAN) **NL31 TRIO 0390 3895 60** t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Assen. Voor buitenland: BIC:TRIONL2U.

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen: Dick Kamminga: email: dickkamminga@ziggo.nl, tel: 0592795366.

(Dick verzorgt ook de verzending)

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923, email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid/leden: Wils 't Hart en vacature

Correctie: Hylkia, Corien van Garderen en Frieda Oudakker

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20voor%20Auteurs>

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Leer mij om te stoppen en te luisteren	5
Bestaansrecht.....	6
Literatuur Commissie gaat voor spetterende Najaarsbijeenkomsten	7
Vrijheid binnen de Quakergemeenschap.....	8
Orde van het theelepeltje.....	10
Bezoek aan Vukovar	11
Foto's van Vukovar, Oost Kroatië.....	13
Presentatie 11° Global Peace Index.....	15
Quaker brengt wapenlobby gevoelige slag toe.	18
Zendbrief van EMES.....	19
Verzoening in de praktijk - anders over veiligheid denken	23
Geloven en werken.....	27
Wie was Caroline Stephen?	29
Vrede kun je leren	31
Wake's bij de migrantengevangenis Schiphol.....	34
Geweldloosheid is niet voor lafaards	38
EcoQuaker: O felix culpa.....	40
Vrienden in het hele land	42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	43
Quakers demonstreren tegen de wapenhandel	44

Quaker actie in Engeland voor daklozen: mobiele bibliotheek

Van de redactie

Wat is de wereld toch groot en wat zijn er toch veel aardige mensen! Terug van drie weken reizen door de Balkan, mensen ontmoeten, cursussen geven en de natuur bewonderen, laten we alle indrukken een beetje bezinken. Nu ik met deze Vriendenkring aan de slag ben, komen beelden van de reis weer boven. De vraag hoe kunnen we de vrede leren komt steeds weer in nieuwe vormen naar boven. Kan religie daarbij helpen of staat het juist de vrede in de weg?

De jongeren uit Servië en Kroatië die meededen aan onze communicatieworkshops in Novi Sad, Sombor (Servië) en Zagreb (Kroatië) zijn voor een deel religieus voor een deel juist niet. Ze hebben allemaal een sterke wil om te verzoenen en verbinding te leggen met die bronnen in henzelf en in anderen die vrede en geluk dichterbij brengen. Het is mijn sterke overtuiging dat religie heel goed kan bijdragen aan de vrede en verzoening. Wat maakt hier het verschil?

Pavel, een van mijn cursisten uit 2007, vertelt eerst dat hij niet gelovig is, maar hij leest wel een dik boek van Thomas van Aquino (1225-1275). Hij geeft veel inside informatie over de politieke stromingen en hoeveel trauma's er nog zijn. Het nationalisme is nog heel sterk aanwezig en draagt niet bij tot verzoening. Hoe creëer je zoveel vertrouwen in verzoening dat mensen de vicieuze cirkel van het geweld loslaten en aan echte vrede gaan werken?

De kernvraag wie of wat is god dringt zich steeds weer op. In enkele bijdragen vertellen mensen hun keuzes en eigen ervaringen. Ik hoop dat je door het lezen van deze artikelen zelf een helderder beeld krijgt over jouw religieuze ervaring en deze misschien iets beter onder woorden kunt brengen.

Dat een sterke religieuze ervaring je tot een grotere inzet voor een rechtvaardige vrede en een duurzame aarde kan brengen is mijn hoop. In deze Vriendenkring staan ervaringen, verhalen en beelden over Vredeswerk daar en hier centraal.

Veel inspiratie toegewenst.

Sytse Tjallingii (redacteur)

Leer mij om te stoppen en te luisteren

Lied 112 uit *Sing in the Spirit, a book of Quaker Songs*, Woorden en Muziek Ken Medema

The musical score is written in 4/4 time and consists of six staves of music. Each staff includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature. The lyrics are written below the notes, and chords are indicated above the staff. The chords are: C, G, Am, C/G, F, D7, G, G7, E9, Cm/G, Dm, C/G, G7, C, G, F, C, Dm, G7, C, F, G7/F, Em, Am, C/D, D7, G, C, G/B, Am, C/G, F, D9, G, G7, C/E, E9, Am, C7, Dm, C/G, G, C.

Teach me to stop and lis - ten, teach me to cen - tre down,
Teach me to hear your call - ing, teach me to search your word,

teach me the use of sil - ence, teach me where peace is found.
teach me to hear in sil - ence, things I have ne - ver heard.

Teach me to be col - lect - ed, teach me to be in tune,

teach me to be di - rect - ed, sil - ence will end so soon.

Then when it's time for mov - ing, grant it that I may bring,

to ev - 'ry day and mo - ment, peace from a sil - ent spring.

Vertaling:

*Leer mij te stoppen en te luisteren, leer mij om naar binnen te gaan,
leer mij de stilte te gebruiken, leer mij waar vrede gevonden wordt.
Leer mij om verbonden te zijn, leer mij om af te stemmen,
leer mij om gericht te zijn, stilte zal zo snel eindigen.
Dan als het tijd is om te bewegen, sta toe dat ik mag brengen,
naar elke dag en elk moment, de vrede van een stille bron.*

*Leer mij om uw roep te horen, leer mij uw woord te zoeken,
leer mij te horen in stilte, dingen die ik nooit heb gehoord.*

Bestaansrecht

door Wim Nusselder, zoals uitgesproken als een 'ministry' tijdens de stille wijdingsbijeenkomst op de Algemene Vergadering van de Nederlandse Quakers in Bennekom

Quakers zullen blijven, zolang we nodig zijn.

Waar we ons aan vastklampen zal verdwijnen.

Je kunt je vastklampen aan de stille wijdingsbijeenkomst,

maar niet aan de stilte.

Je kunt je vastklampen aan een lichtbron,

maar niet aan het licht.

Je kunt je vastklampen aan iets waar je op vertrouwt,

maar niet aan het vertrouwen dat in je groeit.

vertrouwen op het licht

Literatuur Commissie gaat voor spectaculiere Najaarsbijeenkomsten

fotocollage ingestuurd door Willem Furnée

In het najaar worden twee najaarsbijeenkomsten van een dag gehouden, georganiseerd door de Literatuurcommissie. Er wordt met veel creativiteit, inspiratie en inzet aan de programma's gewerkt. Data en programma's komen in het Berichtenblad en de volgende Vriendenkring.

Vrijheid binnen de Quakergemeenschap

door Dick Meijaard

Zoals jullie in de laatste Vriendenkring hebben kunnen lezen, worden er in Amsterdam regelmatig gespreksbijeenkomsten georganiseerd. Hierbij een poging om vanuit mijn persoonlijke ervaring de vruchten van een dergelijke bijeenkomst te delen. Als thema van de bijeenkomst was de vraag gesteld:

Leidt de vrijheid binnen de Quakergemeenschap tot geestelijke vrijheid of tot vrijblijvendheid?

Uit het gesprek kwam direct naar voren dat de vrijheid die het Quaker zijn biedt, door een ieder als zeer essentieel werd benoemd. Om deze waardering te kunnen plaatsen, is het definiëren van die vrijheid essentieel. Vrij waarvan en vrij waartoe? Het vrij zijn van dogma's en sacramenten wordt door Quakers, afkomstig uit een strikte en strenge christelijke leer, vaak als een bevrijding ervaren. Een bevrijding van de voorgeschreven invulling, die aan het heilig geloven gegeven dient te worden. Binnen de Quakers is een stroming, die zich verder bevrijd heeft, nl van het Christelijke uitgangspunt van ons geloven. De vrijheid is groter en ook niet-Christelijke geloofsovertuigingen worden als vertrekpunt geaccepteerd. Het is verleidelijk om hier gelijk achteraan te denken 'en waarom niet?'

Het godsbegrip hoeft niet voor ieder mens hetzelfde te zijn, dezelfde naam te hebben, of aan dezelfde bron ontleend te zijn (God, Allah, YHWH, Boeddha).

Als we geen grenzen stellen, is het uiteindelijk de verantwoordelijkheid van ieder mens om zelf invulling te geven aan het goede. Vertrouwen dat het goed komt, accepteren dat nog niet iedereen door het licht geleid wordt en hopen dat we uiteindelijk door onze eigen bijdragen het Koninkrijk dichterbij brengen, gaat niet vanzelf. En misschien zit daar nu juist de uitdaging van het Quaker zijn.

Het lijkt zo makkelijk en ook zo vrijblijvend; geen beperkingen, geen offers of geboden. Echter, het vertrouwen in de kracht en goedheid van die ander kan niet samengaan met een vrijblijvende opstelling. Juist de betrokkenheid op die ander geeft de mogelijk zonder (voor)oordeel die ander de verantwoordelijkheid te laten dragen voor zijn of haar beslissingen.

De oproep 'Let your lives preach' is geen aansporing voor één goede daad per week of per dag. Het is een uitnodiging, die leidt tot een constant worstelen bij de invulling van je leven. Je kunt je laten leiden door (maar dat is mijn persoonlijke invulling) de Christelijke geloofsbegin-selen. Zo biedt Quaker zijn zeker geen vrijblijvende vrijheid.

*"The light, which light is the life in Christ,
will also show you your condition, what is in your heart;
loving it, the light will change you and purify you,
as you repent, carrying your cross.
Believe in the light, that ye may be the children of light."*

John 12:36

(Ned. Bijbelgenootschap Johannes 12:36:
Vertrouw op het licht, zolang u het licht hebt.
Dan zult u kinderen van het licht zijn.', red.)

bron: <https://www.afsc.org/story/let-your-lives-preach-let-your-light-shine>

"So let your lives preach, let your light shine..."
(laat jullie levens preken, laat je licht schijnen)

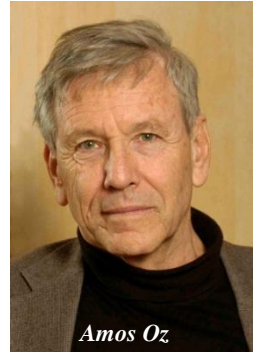
George Fox

Orde van het theelepeltje

uit Vredesspiraal juni 2017

Wanneer iemand getuige is van een ramp, bijvoorbeeld een grote brand, dan zijn er altijd drie keuzes:

1. Maak je zo snel mogelijk uit de voeten, laat degenen die niet kunnen vluchten aan hun lot over.
2. Schrijf een protestbrief naar de krant, dat degenen die verantwoordelijk zijn voor de ramp gestraft moeten worden of organiseer een demonstratie om dat doel te bereiken.
3. Pak een emmer water en giet het water op het vuur. En als je geen emmer hebt, neem een glas, en als je geen glas hebt neem een theelepeltje.

Ja, ik weet het: een theelepeltje stelt niet veel voor en het vuur is gigantisch. Maar we zijn met miljoenen en ieder van ons heeft een theelepeltje. Het idee voor de 'Orde' ontstond in Zweden dat Amos Oz ooit bezocht. Het Haags Vredesplatform ontwikkelt het idee verder samen met het Zweedse initiatief. Henk Baars neemt daaraan deel namens Kerk en Vrede. Tijdens de Vredesweek zal het lepeltje beter verkrijgbaar zijn.

Dit is een vrije vertaling van een (deel van een) interview met Amos Oz. Die komt dan met de idee van "De Orde van het Theelepeltje". Dit is een groep mensen die niet wegrennen, geen brieven schrijven of demonstren, maar zelf een bijdrage leveren, al is het maar een theelepeltje, aan het blussen van een wereldwijde brand: een samenleving die verdeeld is door onderlinge verschillen.

Een paar hoofdthema's hierbij zijn:

Vertrouwen in de betekenis van vertrouwen dat veel mensen je voorbeeld zullen volgen, dat je succes hebt.

Doorzettingsvermogen, omdat je weet dat je je veel inspanningen zult moeten getroosten.

Geloven in de kracht van het nietige, vgl de Bijbel: je bent het zout der aarde; het potentieel van een mosterdzaadje.

Zelfvertrouwen betekent dat je kunt verdragen dat mensen je uitlachen.

Bezoek aan Vukovar

door Marlies Tjallingii

Op onze laatste reis op vrijdag 28 mei, komend uit Bosnië, brachten we een bezoek aan Charles Tauber in Vukovar. Het is een drukke periode voor Charles. Hij was die week eerder in Novi Sad in Servië, dat op anderhalf tot twee uur rijden ten oosten van Vukovar ligt.

Zondag zou Charles vertrekken naar Split, waar hij via internet met een groep werkt en die hij nu een week lang gaat bezoeken. Zijn focus is nog steeds het werken aan trauma's en anderen leren hoe je met trauma's om kunt gaan. Er zijn in Novi Sad vrijwilligers die mee helpen bij het uitdelen van voedsel aan vluchtelingen. We zijn weer onder de indruk van de grote hoeveelheid mensen die Charles kent en waarmee hij contact heeft. In Kroatië worden de gevolgen van traumatische ervaringen onderdrukt door kalmerende middelen, anti- psychotica, antidepressiva en anti-epileptica. Dat is "veel gemakkelijker" dan gesprekstherapie of andere vormen van groepstherapie zoals Charles doet samen met Sandra Marits, die al jaren met hem samenwerkt. Volgens Charles zou meer dan 50% van de bevolking dit soort middelen gebruiken.

Zijn methode heet Pragmatic Empowerment Training (PET). (je kunt hier over verder lezen op <http://www.cwwpp.org/pragmatic-empowerment-training-pet.html>, red.). We hebben het in ons gesprek over secundaire traumatisatie, dat wil zeggen dat als je met mensen werkt die een trauma hebben, je dan als hulpverlener ook traumatische ervaringen opdoet en daarmee moet omgaan. De supervisie die Charles zelf krijgt is hier op gericht.

Vragen die aan bod komen in een groepssessie zijn:

- Wat is er in de laatste week gebeurd?
- Waar wil je het vanavond over hebben?
- Dan verder ingaan op wat er in de groep omhoog komt.

In het onderwijs waarin de deelnemers centraal staan, komen onderwerpen aan bod als:

- Hoe werk je met mensen?
- Basiscommunicatie
- Geweldloos Communiceren
- Basiscursus psychologie
- Hoe is het om vluchteling te zijn (geweest)?

In de onderwerpen, die aan bod komen in een cursus herkennen de mensen die als vrijwilliger helpen, zichzelf en dat helpt ze om zich te openen

Marlies, Sytse en Charles

en te vertellen over hun eigen traumatische ervaringen. Op de een of andere manier moet het trauma verwerkt worden door erover te schrijven, te schilderen en te praten. Als mensen niet die mogelijkheid hebben, dan is de kans op ziekte zeer groot.

Charles zou ook graag zijn ervaringen willen delen in een soort seminars via internet met een groepje Vrienden die daarin geïnteresseerd zijn. Mocht je daar aan mee willen doen, dan kun je dat laten weten aan Sytse en Marlies, zodat we daar een tijd voor kunnen afspreken.

De volgende dag, ook in Vukovar, ontmoeten we Tony Frei uit Tolna, Hongarije, die met een vier mensen van zijn evangelische Quaker groep naar Oost-Kroatië is gekomen om daar en in de buurt Roma-kerken en -kerkleden te bezoeken. We maken via e-mail van te voren contact en spreken af dat we hen ontmoeten in de stad. Als we elkaar zien, begint iedereen te zingen: 'Walk in the light, walk in the light, walk in the light of love.' Vorig jaar waren we een weekend in hun kerk in Tolna te gast. Dit lied zongen we in de kerk toen ze ons vroegen of we iets wilden zeggen en zingen voor de gemeente!

Ontmoeting in Vukovar met (van l.n.r.) Peter, Sytse, Marlies, Tony, Sylvia en Ilonka

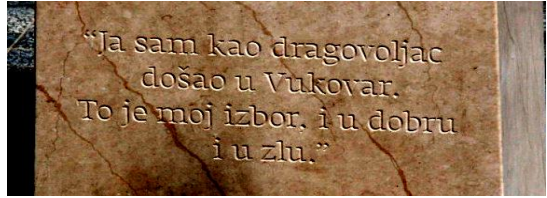
Dat was een fijn weerzien: naast een imposant gebouw van een hotel in Vukovar: Quakers van verschillende tradities, elkaar vindend in samen zingen!! We hebben tijd om samen iets te drinken en ervaringen uit te wisselen, voordat zij op weg gaan naar Servië waar ze ook een Roma-kerk hebben. In 14 uur bezochten ze in totaal 10 families en hadden ze twee bijeenkomsten in een kerk. Daarnaast hadden ze èn een gesprek met Charles en ook nog eens met ons. Het zitten aan de Donau was een rustig moment voor ons en waarschijnlijk ook voor hen. Fijn om op deze manier contact te houden met Vrienden in Tolna en te ervaren, hoe betrokken ze zijn met elkaar en ook met groepen Roma. Ook al zijn onze theologische ideeën verschillend, we kunnen heel goed de Vriendschap ervaren, waar het om gaat in de wereld.

Foto's van Vukovar, Oost Kroatië

door Sytse Tjallingii

Standbeeld voor Jean Michel Nicolier (1966-1991), een Franse vrijwilliger die naar Vukovar kwam om aan de kant van de Kroaten te vechten. Hij werd gewond en later toen de Serven de stad bezetten, uit het ziekenhuis gehaald en doodgeschoten.

De tekst op het monument:

"Ik ben zo blij dat deze vrijwilliger naar Vukovar kwam. Hij was in staat te kiezen in voor en tegenspoed"

Wat kun je doen om de enorme trauma's van de oorlog (die in 1991 begon en eigenlijk nog niet helemaal voorbij is) te verwerken? Is het vereren van oorlogshelden zinvol of stimuleert het juist het nationalisme, dat weer kan aanzetten tot de volgende oorlog?

Voormalig treinstation in Vukovar, nog niet gerestaureerd, symbool van nationalisme of teken van verzoening?

Dit monument is gemaakt door een Kroatische kunstenaar die in de VS leeft. Het verbeeldt hoe de stad na de oorlog van 1991 weer opgebouwd wordt.

De voormalige watertoren staat al 25 jaar zoals na de oorlog. Hij wordt dit jaar gerestaureerd tot een gedenkmaal met uitzichttoren, restaurant en speelplaats. Het is een herinnering aan het lijden dat Vukovar heeft meegemaakt. Hoe zou het een teken van verzoening kunnen worden?

<http://www.croatiaweek.com/chance-to-play-a-part-in-vukovar-water-tower-restoration-project/>

Presentatie 11^e Global Peace Index

door Erik Dries

Ik had me wel opgegeven, maar op de dag zelf had ik geen zin meer. Blij dat ik toch gegaan ben, het was interessant genoeg! We zaten in het 'The Hague institute for global justice', prachtig aan de Sophialaan in Den Haag. Na een inleiding van Steve Killela was er een paneldiscussie met vragen vanuit de zaal.

11 jaar geleden heeft deze Steve Killela het absoluut onpartijdige 'institute for economics and peace' opgericht (de man is o.a. twee keer genomineerd voor de nobelprijs voor de vrede).

Deze organisatie meet en geeft dus alleen maar objectieve cijfers over geweld, vrede en de kosten daarvan. Ze kijken naar 163 landen – en gebruiken 23 meetpunten (zie www.visionofhumanity.org), denk aan het niveau van veiligheid in de maatschappij zelf, de mate van binnen- en buitenlands conflict, de mate van militarisatie.

De 'wereld vredes index' (global peace index, GPI) is mooi vormgegeven in een rapport van 108 bladzijden met duidelijke afbeeldingen en grafieken. Doel van de GPI: meer inzicht hebben in de relatie tussen handel, vrede en economische ontwikkeling.

Vier gebieden:

1. Vrede meten
2. De economische kosten van geweld berekenen
3. Analyseren van risico's per land
4. Begrijpen van 'positieve vrede'

Een zeer korte samenvatting per gebied (in 2016)

1. Vrede meten

De wereld is IETS vreedzamer geworden (0,28 %). In 93 landen is de mate van vreedzaamheid toegenomen, in 63 landen is het achteruitgegaan. De afstand tussen de meest vreedzame landen en de meest gewelddadige landen is gegroeid. Top vijf van de landen waar het beter is geworden: Centraal Afrikaanse Republiek, Sri Lanka, Cambodja, Portugal, Djibouti. Top vijf van landen waar het slechter is geworden: Ethiopië, Burundi, Saoudie-Arabië, Mali, Lesotho.

In 67% van de landen zijn er minder moorden gepleegd. Van alle landen is er in 65% minder geld uitgegeven aan militaire uitgaven.

Het schrikbarende getal van 63.912.700 is het getal dat hoort bij het 'aantal vluchtelingen, Internal Displaced Persons and others of concern to UNHCR'. Dit aantal is verdubbeld in 2016.

2. Economische kosten van geweld berekenen

In 2016 werd er 1753 miljard (10^9) dollar besteed aan militaire uitgaven, de economische kosten van geweld worden berekend op 14,3 biljoen (10^{12}) dollar.

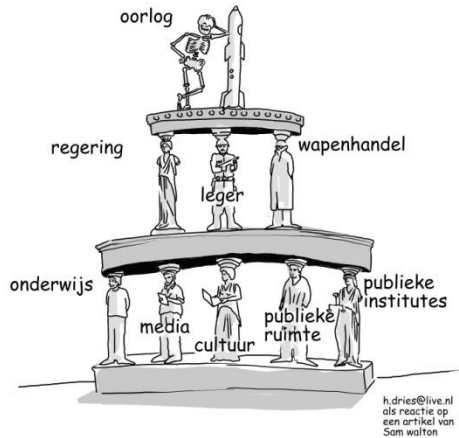
Geweld kost 12,6 % van 's werelds GDP (dit is het bruto binnenlands product, dus alle goederen en diensten die er in een land worden geleverd).

Dat betekent \$ 5,40 per dag per persoon op de hele wereld.

Elke dollar die geïnvesteerd wordt in vredesopbouw (peacebuilding), kan leiden tot een afname van tot 16 dollar in de kosten die een gewapend conflict met zich meebrengt.

3. Analyse van de risico's per land

In de landen die nu door deze GPI gezien worden als meest risicovol voor een gewapend conflict zijn de 'investerings in vredesactiviteiten' (peacebuilding funding) ver beneden het optimale niveau.

4. Begrijpen van positieve vrede

Bouwstenen van 'positieve vrede':

- Gezonde zaken omgeving
- Weinig corruptie
- Goede relaties met buurlanden
- Acceptatie van de rechten van anderen
- Vrije stroom van informatie
- Goed functionerende regering
- Goede verdeling van bronnen
- Hoog niveau van menselijk kapitaal

Europa is al tien jaar de meest vredige plek op aarde, maar positieve vrede is aan het afnemen in verschillende landen. Dat kan leiden tot binnenlandse spanningen en politieke instabiliteit.

Er waren interessante vragen, de eerste natuurlijk van Peter van Leeuwen. Ik ben de vraag even kwijt maar in zijn antwoord gaf professor/onderzoeker Tilmann aan, dat het Militair Complex niet altijd de schuld van conflicten is: in sommige Afrikaanse landen hebben ze aan machetes

en knuppels genoeg. Het kan ook komen doordat er geen goede politie en geen goed leger is. In het westen zorgt dat Militair Complex wel voor ontzettend veel werkgelegenheid (het geld gaat daar meer op aan benzine, voedsel, auto's etcetera dan aan wapens). Is dat zo?.

Ik noem wat andere vragen, zonder de antwoorden, gewoon om een idee te krijgen.

- Hebben jullie ook gekeken naar landen-overstijgende bewegingen?
- Welke gegevens zouden jullie nog meer willen hebben (antwoord: o.a. cijfers over huiselijk geweld en de partijen in conflicten)
- Waarom staat Rusland zo laag?
- Wat denken jullie van de relatie klimaat- vrede? Gaat dat volgende keer mee gemeten worden?
- Waarom zijn er geen cijfers over de gezondheidzorg meegenomen?

Ik vond met name de antwoorden over de relaties tussen klimaatveranderingen & vrede en corruptie & vrede boeiend.

En de dame die zich in Den Haag bezig houdt met de 'Resilient' stedenbeweging, zette ook wel aan het denken. Resilience betekent: weerstand, incasseringsvermogen, veerkracht. Zij hield zich dus bezig met de veerkracht van Den Haag en dan op het gebied van Sociale veerkracht, Cyber veerkracht en Klimaatshokken veerkracht.

Stel dat er morgen een terroristische aanval in Den Haag plaatsvindt of de zee komt over de duinen of de computers van de Tweede Kamer worden gehackt... hoe reageert Den Haag dan?

Kappuh!

**VIOLENCE
COSTS**

12.6%

OF WORLD GDP

= \$5.40

**PER DAY, PER PERSON,
GLOBALLY**

↓ 1:16

**EVERY \$1 INVESTED IN
PEACEBUILDING CAN LEAD
TO A \$16 DECLINE IN THE
COST OF ARMED CONFLICT.**

Quaker brengt wapenlobby gevoelige slag toe.

Willem Furnée

Sta ik bij de bakker rustig op mijn beurt te wachten, klinkt er plotseling mitrailleurvuur. Een knaapje van een jaar of vijf raast al schietend met een soort Kalasjnikov door de winkel. Alle klanten worden doelgericht onder vuur genomen. Als de klus geklaard is, smijt hij zijn wapen op de grond en rent de winkel uit. Zijn moeder, verdiept in haar smartphone, kijkt niet op of om. Voorzichtig trek ik haar aandacht. 'Mevrouw, wat vindt u ervan dat uw kind met een mitrailleur rondloopt?' 'Ik heb dat ding niet aan hem gegeven. Heeft ie vast uit de speelgoedmand gepakt'. De smartphone neemt haar weer in beslag.

Ik raap de mitrailleur op en leg hem op de toonbank. 'Mag ik dit ding van u kopen?' Verbaasd vraagt de bakkersvrouw: 'Hoezo? Waarom?' 'Ik ga hem vernietigen', antwoord ik ferm. Ik ben geschokt door wat hier gebeurde..! Dat dit kind hier zo levensecht uw klanten onder vuur neemt...!!' 'Ach meneer, de kinderen vinden dat nu eenmaal leuk. Het kan geen kwaad. Ze houden van vechten. Kijk maar eens wat er op schoolpleinen allemaal gebeurt! Bovendien, het was niet mijn kind'. 'Dat kan wel zijn', zeg ik, 'maar u bent wel degene die dit wapentuig beschikbaar stelt'!

Na nog wat heen en weer gepraat over voorbeeldfunctie van volwassenen, opvoeding en geweldloosheid – dat met interesse door de andere klanten wordt gevolgd – pakt de bakkersvrouw het wapen van de toonbank en zegt: 'U hoeft dit ding niet te kopen hoor. Omdat u er moeite mee heeft, zal ik het niet meer in de speelgoedbak leggen'.

'Mooi zo, dank u wel en eh...een heel gesneden Allinson graag'.

Als ik weg loop hoor ik iemand zeggen: 'Wie geeft een kind nou zo'n ding!'

Tevreden trek ik de deur achter mij dicht. Ik heb de wapenlobby een gevoelige slag toegebracht! Maar achteraf heb ik toch spijt dat ik de koop van het moordwapen niet heb doorgezet en het ter plekke onder mijn voet heb vermorzeld.

Zendbrief van EMES

Zendbrief van de jaarvergadering van de EMES (European & Middle East Friends) van FWCC, gehouden in Haus Venusberg, Bonn, 4-7 mei 2017

Namens EMES: door Sue Glover Frykman, schrijfster, Vert. Nel Bennema

Groeten aan alle Vrienden overal ter wereld.

Wij wensen jullie vitaliteit in jullie meetings: Vivacita! Zivost! Vitalité! Liewenskraaft a vitaliteit! Elinvoima! Medryckande/vibrerande! Die strahlende Lebendigkeit! Beogacht! !Vibrantes con mucha vida! Opgevekt en blijmoedig!

We zenden jullie liefdevolle groeten vanuit een prachtig bebost gebied aan de rand van Bonn, waar zesenvestig Vrienden bijeen zijn om de zaken te bespreken van onze Sectie, elkaars gezichten weer te zien, elkaars verhalen te horen en inspiratie op te doen voor de toekomstige ontwikkeling van Quakers in Europa en het Midden Oosten.

Ons thema

“Vitale Meetings, Vitale Sectie” werd ingeleid door Simon Best van Woodbrooke, en gevolgd door kleine groepsdiscussies. Bij vitaliteit gaat het ook om de creatieve verbeeldingskracht die ons helpt om de toekomst te realiseren – een passende verbinding met de functie van QUNO Genève.

Lindsey Fielder Cooke inspireerde ons met praktische voorbeelden van de manier waarop QUNO stille, veilige en vertrouwelijke gespreksruimten biedt en zo een bijdrage levert op impopulaire terreinen, en helpt om diplomaten te overtuigen van verbanden tussen zaken als mensenrechten, vredeswerk en klimaatverandering. Ze wees erop dat klimaatverandering slechts een van de negen grote uitdagingen is; de eerste twee zijn biodiversiteit (het uitsterven van soorten) en chemische vervuiling. Toch noemde zij ook specifieke voorbeelden die ons hoop gaven dat er verandering gaande is en dat onze inspanningen kunnen helpen om positieve actie te versnellen.. We dringen er bij Vrienden op aan om de QUNO website te raadplegen voor hun beknopte lijst van redenen voor Vrienden om dringend actie te ondernemen over klimaatverandering.

We waren blij met de informatie over de voortdurende vitaliteit van de Europese en Midden Oosten Jonge Vrienden, een organisatie die nu meer dan 30 jaar oud is. Een afzonderlijke discussie ging over veranderde

voorzieningen voor tieners en jong volwassenen. Plannen die er zijn voor de Quaker Jeugd Pelgrimage bevatten voor 16-18 jarigen geen specifieke activiteiten; EMES onderzoekt manieren die garanderen dat er voor EMES tieners mogelijkheden zijn voor transformerende ontmoetingen met elkaar.

We werden op de hoogte gebracht van het toegewijde werk van Vrienden/vrijwilligers bij de Eurosatory Arms Trade Fair. Zij leveren een noodzakelijke, duidelijke, protesterende stem, zoeken wezenlijk contact en geen confrontatie met wapenhandelaren en klanten.

spandoek van Quakers bij Eurosatory

Een Tsjechische Vriend vertelde over de boeiende ontwikkelingen voor Quakers in Centraal Europa: met steun van EMES hebben geïsoleerd levende Vrienden elkaar sinds het midden van de jaren negentig, jaarlijks ontmoet, als de Centraal Europese Vergadering van Vrienden. Nu heeft dit tot het belangrijke besluit geleid dat Vrienden in Polen, Hongarije, Oostenrijk en de Tsjechische Republiek een combinatie zullen vormen: de Centraal Europese Regionale Meeting. Dit zal de groei ondersteunen van opkomende kleinere meetings en worship groepen, die verscheidene talen en culturen overspannen. Voorbereidende meetings en de belangrijkste meeting worden nu drie keer per jaar gehouden om verantwoordelijkheden te leren kennen en de geloofspraktijk te ontwikkelen.

De Raad van Europese Kerken heeft in 2016 een Open Brief gezonden aan haar leden over de toekomst van Europa. Ter voorbereiding van de Algemene Vergadering in 2018 in Novi Sad werd het verzoek gedaan om reacties op deze open brief. Zouden wij bereid zijn om de stem van de Quakers als vredeskerk te versterken? Dit zou kunnen door het ontwerp van het Quaker antwoord te ondersteunen. Dit ontwerp werd ons voorgelegd door een kleine groep Vrienden die hieraan gewerkt heeft sinds de Peace & Service Consultation bij Brussel in 2016. Alleen op deze manier zou EMES in de gelegenheid zijn om een krachtiger standpunt van de kerk in Novi Sad naar voren te brengen. Onze discussie legde op een emotionele manier de nadruk op de onderliggende eenheid van Europese geloofsgroepen en het belang van onze zichtbare eenheid op de Conferentie. Wij besloten om het document van ganser harte te ondersteunen en het bij de Jaarvergaderingen aan te bevelen.

De meesten van de 53 mensen die deelnemen aan de Central European Gathering in Brno, Mei 18-21, 2017.

Na een introductie van Julia Ryberg brachten we een tijd door in kleine groepen om er over na te denken of er Meetings binnen onze Sectie zijn, buiten de Jaarvergadering van Groot Brittannië, die creatieve projecten zouden kunnen indienen bij het Small Grants Fund (fonds voor spirituele groei, een naam die iedereen aansprak omdat die heel toepasselijk was). Zulke projecten zouden kunnen zijn: meetings helpen om hun eigen geschiedenis en die van belangrijke personen te documenteren. Zo'n project zou op zichzelf al meetings kunnen doen groeien en versterken en zou

ook kunnen voorzien in middelen voor outreach. Het bezoeken en interviewen van andere meetings zou heel stimulerend kunnen zijn. Het werken aan belangrijke documenten zou het aantal en de verscheidenheid van Faith & Practice documenten, zoals pamfletten, boekjes, boeken en websites, in de Sectie kunnen helpen vergroten. We kunnen nog veel onderzoeken, nieuwe ideeën uitproberen, vriendschappen in stand houden en ontwikkelen, veel werk doen en de hoop versterken door actie.

In verscheidene workshops verdiepten we ons verder in punten van de agenda. Sommigen van ons hielden zich bezig met theorieën over conflictoplossing. Anderen overdachten in een stille meeting wat de betekenis is van intervisitatie. Zij wezen ons erop dat die afkomstig is van de uitspraak van George Fox in de Zendbrief van 1668 om: “elkaar aan te kunnen kijken en ons hart voor elkaar te openen”. Het ontroerde ons om te horen hoe belangrijk de lange traditie van dergelijke bezoeken is voor geïsoleerd levende Vrienden en wij dachten aan onze verantwoordelijkheid om meetings in onze kleine Europese groepen te ondersteunen. Dit brengt evenveel vreugde aan de bezoekers als aan hen die bezocht worden. Het is een wederzijdse verrijking. We moedigen Vrienden aan om te overwegen zich voor dit onderwerp in te zetten in hun eigen maand-, regio-, en jaarvergaderingen. Als iedere meeting tenminste één Vriend zou kunnen vinden om een andere meeting te bezoeken, hetzij dichtbij of over de grens, zouden we het besef van Vrienden “aan de zijlijn”, dat zij leden zijn van een Sectie, zeer belangrijk kunnen verdiepen en zouden we steeds grotere netwerken van Vvrienschap kunnen creëren.

In onze tijd met elkaar hebben we deze vriendschapsnetwerken informeel uitgebreid, door gezamenlijke “meetings” voor wandelen, voor museumbezoek, voor ontspanning, en voor leren tekenen van Quaker cartoons (hoewel we nooit de vaardigheid en humor van onze leraar Erik Dries zullen kunnen evenaren).

Wij gaan uiteen, dankbaar voor deze gelegenheid en in de hoop elkaar weer te zullen ontmoeten in Bergen, Noorwegen, in juni 2018, kort voor het tweehonderdjarig jubileum van de vestiging van Quakers in Noorwegen. De Noorse Vrienden hebben accommodatie voor deze gebeurtenis voor meer dan drie keer zoveel het gewone aantal deelnemers. Dus: kom en voeg je bij ons en steun de groei van intervisitatie in de Sectie!

Verzoening in de praktijk - anders over veiligheid denken

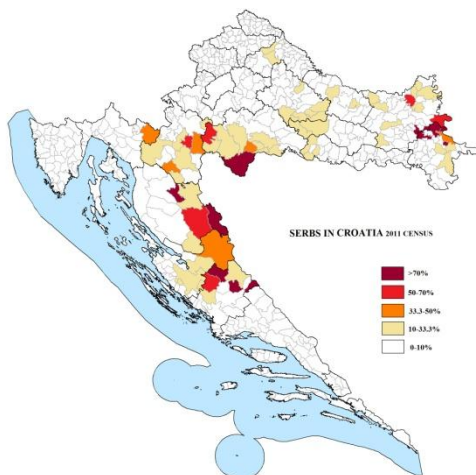
Uit Around Europe bewerkt door Peter van Leeuwen

Na de 1991/92 oorlog tussen Kroaten en Serviërs is nog veel herstel nodig in de relaties.

In Quaker House Brussels een nieuw initiatief: Tussen 10-14 april werden vertegenwoordigers van de Servische minderheid in Kroatië en de Kroatische minderheid in Servië samengebracht voor een week van verzoening en interactie met Europese beleidsmakers. Britse Quaker mediator Diana Francis ondersteunde het QCEA-team deze week, omdat we (het QCEA team) een aantal sessies hebben geleid om wederzijds vertrouwen tussen deelnemers uit beide identiteitsgroepen op te bouwen.

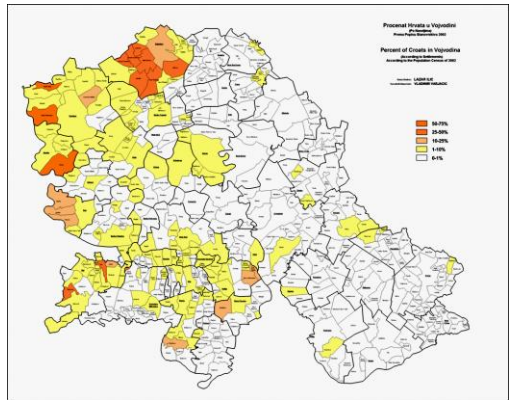
De week begon met een sessie voor deelnemers om te delen wat ze hoopten en vreesden over hun week samen. Na een introductie van Quaker technieken, zoals actief luisteren, bespraken de groepen moeilijke onderwerpen, zoals het vooroordeel dat ze ervaren vanwege hun minderheidsidentiteit. Zo hebben de minderheid Kroatie-groep en de minderheid Servische groep presentaties gemaakt en aan elkaar gegeven: over de stereotypen die zij over zichzelf hebben gehoord, en die ze nooit meer hoopten te horen. Andere oefeningen betroffen de toekomst, waaronder welke soorten gedeelde toekomst ze voor mogelijk hielden.

De deelnemers kregen in Brussel ontmoetingen met ambtenaren, diplomaten en politici uit zowel Kroatië als Servië. Dit was een nieuwe ervaring voor sommige van de politici die nu dezelfde boodschap aan deze verschillende delen van de gemeenschap moesten geven. Aan het einde van de week stelden de jongeren aan politici vragen namens de deelnemers van de andere nationale identiteit. Ga er maar aan staan!

Serven Kroatië

De week omvatte ook vergaderingen met de Europese Commissie en de Noord-Ierse overheid. De groep heeft aan de Commissie uitgelegd dat wanneer er sprake is van strijd tussen twee landen, zij het zijn die daaronder lijden in plaats van hun politici. Zij legden uit dat hun grootste problemen jeugdwerkloosheid en etnische haat waren, vooral in verkiezingstijd.

Croaten in Vojvodina, het noorden van Servië

Dit initiatief is uitgevoerd in samenwerking met de Conferentie van Europese Kerken. CEC liet van de week een televisieprogramma maken, dat in Servië en Kroatië te zien zal zijn, als voorbeeld van hoe Europa de verdeeldheid kan overbruggen. Het komt op een belangrijke tijd om vredes-inspanningen in dit deel van Europa te hernieuwen. Gemeenschappen in sommige delen van Kroatië en Servië blijven binnen verschillende identiteitsgroepen leven en er rijzen spanningen over veel problemen, zoals taal en toegang tot onderwijs. Servië kan het volgende land zijn, dat EU lid mag worden, wat betekent dat Kroatische en Servische leden van de EU naast elkaar in het Europees Parlement zullen zitten.

David McAllister Lid van het Europese Parlement, Voorzitter van het Committee van het Europesche Parlement voor Buitenslands Zaken, spreekt in het Quaker Huis in Brussel. foto: Xavier Verhaeghe

Anders over veiligheid denken? "Europa's bevroren conflicten"

De recente bijeenkomst van Serviërs en Kroaten in Quaker House Brussels laat zien dat verzoening na een gewelddadig etnisch conflict mogelijk is - en dat de EU een belangrijke rol kan spelen bij het ondersteunen van deze processen. Het grote verschil hier is *inleving in de veiligheidsbehoefte van "de ander"*.

De Balkan is niet het enige deel van Europa waar culturele en territoriale geschillen in bloedvergieten zijn ontaard. Vooral de voormalige Sovjet-unie wordt gekenmerkt door ondoordringbare stalematten tussen burens die vaak bekend staan als "bevroren conflicten".

De "Russian connection" De meeste "bevroren conflicten" die vandaag in Europa bestaan, zijn op een of andere manier verbonden met Rusland. In veel gevallen heeft Moskou gebruik gemaakt van een etnische Russische aanwezigheid op een grondgebied als rechtvaardiging voor interventie. Deze tactiek is niet nieuw in internationale betrekkingen - maar wat is de motivatie?

De Europese Unie is hier een belangrijke factor. In het geval van de Krim en Donbass is spanning op een conflict uitgelopen, terwijl de regering van Oekraïne zich voorbereidde op het ondertekenen van een associatie-overeenkomst met de Europese Unie - en werd door velen beschouwd als een eerste stap naar uiteindelijk EU lidmaatschap. Evenzo had Georgië indertijd haar intenties getoond om nauwere banden te leggen met de EU. De huidige Russische regering voelt zich cultureel en economisch in haar traditionele invloedssfeer bedreigd door de EU.

Echter, landen met gewelddadige interne conflicten, of omstreden territoriale integriteit, hebben weinig kans om ooit tot de EU te gaan behoren. Als zodanig hoeft Rusland vaak alleen maar de status quo te handhaven om voormalige Sovjetstaten te blokkeren in hun streven naar Europese integratie. De motivering van president Poetin betreft niet grondgebied, maar invloed.

Sommigen hebben de EU en de NAVO ervan beschuldigd Rusland te ergeren, door te veel betrokken te zijn bij landen als de Oekraïne. De kracht van Russische emoties in beschouwing nemend, zou het kunnen worden beargumenteerd, dat de EU in haar benadering van oostelijke burens een kantelpunt heeft bereikt, dat Moskou een excuus zou kunnen geven in te grijpen in bijvoorbeeld de volgende regio's:

De Krim (Deel van Oekraïne, ingelijfd bij Rusland na invasie door "groene mannetjes"); Donbass (in Oost Oekraïne); Transnistrië (afgescheiden van Moldavië); Nagorno-Karabach (tussen Armenië en Azerbeidzjan); Zuid-Ossetië en Abchazië (afgescheiden delen van Georgië)

Wat kan Brussel doen?

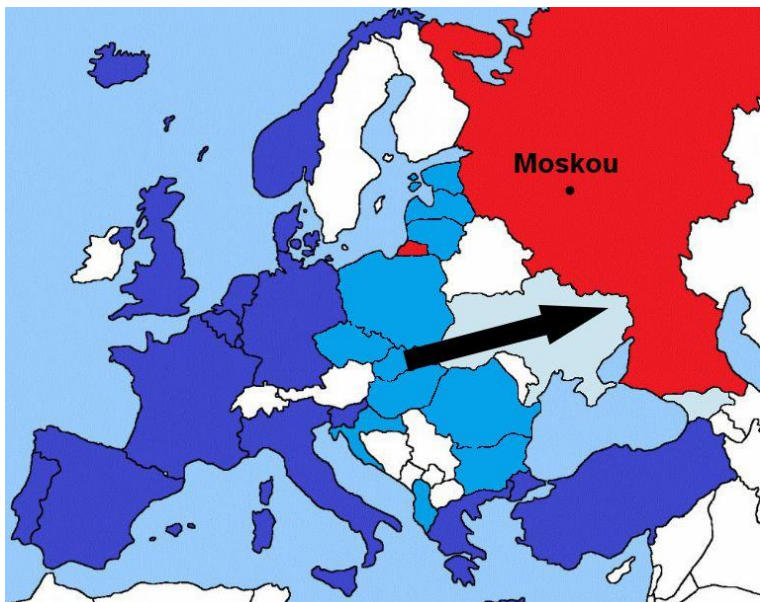
In haar rapport over de globale strategie van de EU heeft de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlands en veiligheidsbeleid, Federica Mogherini, gezegd dat "bij conflicten die zich uitbreiden en escaleren, een proactief eerder dan reactief EU-beleid nodig is, waarin vroegtijdige waarschuwing, conflictpreventie, crisismanagement en vredesopbouw gecombineerd worden "tot een samenhangend geheel. "

De EU heeft moeite om deze visie te implementeren, deels omdat er weinig middelen worden toegewezen aan deze activiteiten, terwijl lidstaten zich bij voorkeur richten op militaire samenwerking.

Daarom worden door QCEA voorstellen gedaan voor betaalbare, concrete wijzigingen in de inspanningen van de EU om vrede te bevorderen, waaronder:

- Het handelsbeleid te voorzien van conflictanalyse, om beter te begrijpen hoe eventueel de betrokkenheid van de EU met derde landen de binnenlandse spanningen kan verergeren;
- Het verschaffen van meer mensen en financiële middelen aan de dialoog- en bemiddelingscapaciteit van de Europese Externe Actiedienst;
- Het plaatsen van conflictdeskundigen in gevoelige EU-delegaties, zodat conflictanalyse kan worden uitgevoerd met de ondersteuning en de input van de lokale bevolking.

het oprukken van de NAVO, zoals gevoeld door Rusland

Geloven en werken

door Mieke Kijne

2e deel:

In het eerste deel dat in de vorige Vriendenkring verscheen, beschrijft Mieke onder andere haar werk in het huis van Bewaring in Groningen, hier is het vervolg.

De dominee had de ervaring dat je in die situatie het beste veel in het algemeen kon praten over het leven, de genoegens ervan, de verwachtingen en problemen. Geen therapeutisch gesprek, geen ontboezemingen, geen moralisme en zelfs geen overvloedig medeleven of begrip. Een neutrale, vriendelijke en rustige sfeer.

Er werd veel koffie geschonken en ik bracht een blik zelfgebakken koekjes mee. Dat laatste bleek een gouden greep. Er is niets wat meer ontspant en ontwapent als iedere week een andere soort zelfgebakken koekjes.

Een jonge souteneur, die vertelde dat het hoogste was in zijn leven een massief gouden ketting, een gouden horloge en een dikke BMW onder zijn kont, zat ondertussen vredig mijn chocoladekoekjes naar binnen te werken.

De onderwerpen brachten we om beurten in bijvoorbeeld.:

- Wat vond je als kind leuk om te doen?
- Wat verwachtte je van het leven?
- Wat is vrijheid eigenlijk?

Soms diende het zichzelf aan, zoals toen een man woedend binnenkwam en vertelde, hoe hij als drugsverslaafde uit zijn huis was gehaald: "Als een beest hebben ze me behandeld, als een beest!" Wij zeiden, dat dat een heel nare ervaring was, maar had hij zich misschien ook als een beest gedragen? En het gesprek ging verder over menselijke waardigheid en wat menselijk gedrag eigenlijk is.

Het feit dat er geen directe actie kon worden ondernomen, was voor mij bijzonder leerzaam. De dominee kon in individuele gesprekken verder ingaan op problemen en eventueel contact leggen met familie of instanties, ik leerde alleen luisteren en de goede vragen stellen.

Eén keer ging ik mee met de dominee naar de rechtszaak van een man die al lang meedeed aan de groep. We mochten hem graag, de dominee had hem voor de gelegenheid een pak geleend. Ik vond het de moeite waard een keer te horen hoe zo'n zaak - in dit geval doodslag -, behandeld werd. Na afloop zaten we toch wat bleekjes in de trein: we hadden tot in details gehoord van de conflicten binnen de familie, die onder invloed van drank waren uitgelopen op een fataal gevecht met messen.

Veel van de mannen waren in een chaos opgegroeid, waren er later zelf in vastgelopen en hadden er zichzelf ingewerkt. Het enige wat wij konden doen was die chaos duidelijk maken en proberen te ontwarren.

Zoals ik las van een sociaal advocaat: 'Er is in de wereld zo'n behoefte aan hulp van evenwichtige mensen, die met een koel hoofd en een helder verstand al die verwarde situaties een beetje de baas zijn.'

Mijn eigen leven was op dat moment ook niet bepaald evenwichtig, maar ik begreep nu, zoals die boeddhistische monnik had geschreven, dat ik in de stilte een middel had om dat onder ogen te zien.

Caroline Stephen zegt het in 'Quaker Strongholds' * nog sterker: Als je in de Stilte het Licht toelaat te schijnen op je leven, dan verlicht dat je duisternis, je ziet wat er mis is en je ziet ook de weg, die je kunt gaan.

Ik denk dat dit het bijzondere is wat Quakers kunnen bijdragen in onze maatschappij en in de wereld. Die wereld is verwarder en verwarrender dan ooit. Ook acties buitelen over elkaar.

Maar wij beschikken over de ervaring en de technieken om die verwarring onder ogen te zien, problemen en conflicten te verhelder en een uitweg te zoeken.

Dat kost tijd en aandacht en vaak ook jarenlange concentratie op één 'concern'.

Het kan in conflicten of misstanden ver weg, maar het kan misschien toch het beste in onze eigen omgeving, waar we al veel van weten, al moeten we nog meer luisteren en vragen stellen.

Dat geeft in wezen het verschil aan tussen 'actie' en 'werk'.

* Caroline Stephen: 'Quaker Strongholds' London, 1891

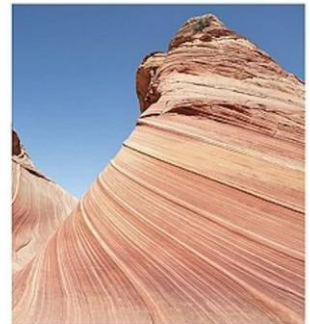
Dit boek is te downloaden van internet:

<https://archive.org/details/cu31924029464884>

In het novembernummer 2016 van de Vriendenkring staat een vertaling van wat er over haar staat in Quaker Faith and Practice

Zie voor haar levensbeschrijving de volgende pagina.

(redactie)

Quaker Strongholds [

Caroline Emelia Stephen

Wie was Caroline Stephen?

Vert. en bewerking Nel Bennema van artikel in Wikipedia

Caroline wordt in Wikipedia vermeld als filantrope en schrijver over het Quakerisme.

Maar wie was zij eigenlijk? Caroline Emelia Stephen, of ook wel Milly Stephen, was een Britse Quaker, die heel belangrijk werk heeft gedaan op sociaal en maatschappelijk gebied en veel over het Quakerisme heeft gepubliceerd.

Zij werd op 8 december 1834 in Londen geboren als dochter van Sir James Stephen, voorstander van afschaffing van de slavernij, en Jane Catherine Venn. Haar vader was permanent ondersecretaris voor de koloniën. Ze had twee broers, Sir James Fitzjames Stephen, een jurist, en Sir Leslie Stephen, literair criticus en biograaf. Caroline groeide op in een literair en religieus milieu en kreeg onderwijs van gouvernantes. Toen ze een tiener was, en haar vader met pensioen ging als regeringsambtenaar en een soort eredocoraat als geschiedenis hoogleraar kreeg aan de Universiteit van Cambridge, verhuisden ze daarheen.

is haar geliefde vertrokken en in India overleden. Maar helemaal betrouwbaar schijnt dit verhaal niet te zijn.

Caroline ging zich bezighouden met sociaal en maatschappelijk werk in de jaren 60, en in 1871 publiceerde zij: "Hulp aan de Armen", nadat zij haar ideeën had besproken met Florence Nightingale.

Ze zorgde voor haar moeder tot aan diens overlijden. Ze was mede-grondlegger voor de Metropolitan Association for Befriending Young Servants (een organisatie voor hulp aan dienstmeisjes), samen met haar

Een diner voor dienstmeisjes van de Metropolitan Association for Befriending Young Servants

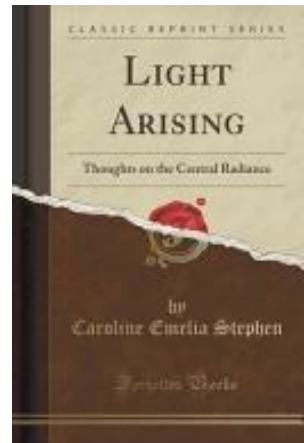
nicht Sara en mogelijk anderen. In 1877 zorgde ze ervoor dat er een gebouw kwam in Chelsea waarin vrouwen konden wonen: Hereforth Building.

Met Robert Were Fox begon ze gesprekken over geloven. Haar ouders waren Evangelische Christenen. Ze kon zich in deze manier van geloven niet vinden en besloot in 1879 Quaker te worden. Met haar sterke overtuiging ondersteunde zij de Quaker manier van geloven en werken. In 1890 publiceerde zij “Quaker Strongholds”, waarin zij haar visie uiteenzette, dat zeer goed werd ontvangen en dat na meer dan 100 jaar nog steeds als een Quaker klassieker wordt beschouwd. Haar broer Leslie had niet veel waardering voor het werk van zijn zuster: hij had het over haar boek als “weer zo’n schriftje van haar”. Virginia Woolf, de dochter van haar broer en dus haar nicht, vertelde dat haar vader zijn zuster altijd “Silly Milly” of “De Non” noemde. Zij werd de meest bekende vrouwelijke Quaker onder degenen die boeken lazen. In haar tijd strenden vrouwen voor het verkrijgen van het vrouwenkiesrecht, maar zij was daar geen voorstander van omdat ze van mening was dat de zwijgende meerderheid van vrouwen geen verandering wilde van de status quo. Na haar dood werd haar visie wat meer gewaardeerd omdat de meer militante suffragettes het voor geweldloze Quakers moeilijk maakten het populaire feministische uitgangspunt te ondersteunen.

Caroline verhuisde in 1895 naar Cambridge waar ze voor studenten in Newnham en Girton College over het geloof van de Quakers kon getuigen. Hierin werd ze bijgestaan door haar nicht Katherine Stephen, die directrice was van Newnham College. Toen haar nicht Virginia Woolf een zenuwinzinking had na de dood van haar vader in 1904, kon deze weer op kracht komen in het huis van een vriend, waarna ze een tijd logeerde bij haar tante in Cambridge.

Caroline stierf in haar huis in Cambridge op 7 april 1909. Zij liet een legaat na van £ 2.500 aan haar nicht Virginia Woolf. Die beschouwde dit bedrag als een cruciaal moment in haar carrière, omdat het haar in staat stelde zich te concentreren op haar denken: “met dit geld ging de hemel voor mij open” (zie “A Room of One’s Own”).

In 1911 publiceerde Katherine Stephen “The Vision of Faith and other Essays”, dat alle geschriften van Caroline bevatte o.a. ook 'Light Arising, Thoughts on the Central Radiance'.

Vrede kun je leren

door Thomas d'Ansembourg en David van Reybrouck: 2017 De Bezige Bij Amsterdam.

boekbespreking door Marlies Tjallingii

Op de Algemene Vergadering vertelde Johannes Borger over het boekje 'Vrede kun je leren'. De titel spreekt mij meteen aan. Ik denk terug aan het begin van het 'decennium voor een cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld', uitgeroepen door de Verenigde Naties van 2001 tot 2010. In 2001 start het NEAG, Nederlands Expertise Centrum Alternatieven voor Geweld, dat jarenlang in het Quakercentrum gehuisvest is geweest. Het NEAG bracht mensen die beter wilden leren omgaan met conflicten in contact met trainers die cursussen in communicatie, sociale vaardigheden en geweldloosheid konden geven. Ik kwam in de eerste bijeenkomst van het NEAG Sander Bloemendaal tegen. Toevallig zaten we in de kring in de Expeditie in Amersfoort naast elkaar. Wat is toeval vraag je dan? Sander zei: ik wil wel een cursus 'Werken aan een Vredescultuur' geven, wie doet er mee? Ik zat in die tijd zonder werk en bood aan om mee te doen. Dit zou mijn focus kunnen worden: werken aan vrede. We gaven verschillende cursussen samen waarin we oefenden in 'zijn in het moment' en 'geweldloos communiceren'. We zongen samen een lied dat Sander voor de cursussen maakte:

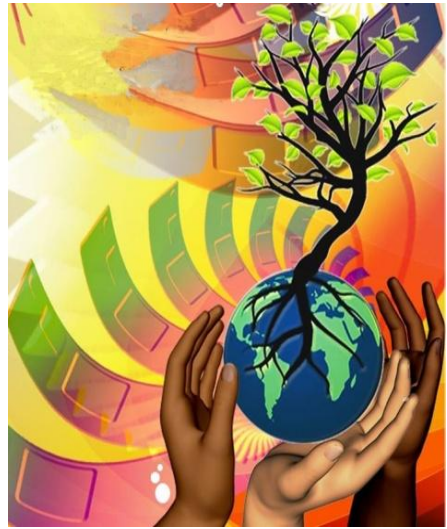
kernthema's bij AVP

*De weg van vrede kun je leren
dat is het beoefenen van zijn in het moment,
je energie zelfbewust hanteren
dat is nog niet zo simpel want nog ongekend,
dat is de vrede voor de menselijkheid.....*

We leerden om te gaan met ons ongemak en onze pijn. We leerden te kijken en te voelen waar de pijn zat en wat het oproept om erbij te blijven. Dat te communiceren met behulp van Geweldloze Communicatie in

contact met onszelf en de ander. Ik heb heel veel geleerd in deze cursussen die misschien wel leken op de cursussen die een aantal van de Quakers in de 70-er jaren bij Adeline Salomé in Arnhem hebben gedaan. Dit kwam allemaal weer boven bij de titel 'Vrede kun je leren'

Ook het geven van AVP trainingen (Alternatieven voor geweld) was voor mij een uitstekende mogelijkheid om mensen te leren hoe ze vrede kunnen maken in hun leven. In het voorwoord van het boekje staat het volgende:

5th Annual Youth and Peace Conference

'Na elke aanslag gaan we voor meer veiligheid - en hopen we op meer vrede. Maar is dat genoeg? Thomas d'Ansembourg en David Van Reybrouck vragen zich af of geweld zich echt enkel met geweld laat bestrijden. Vrede is een vak. De opvoeding tot vrede moet net zo vanzelfsprekend zijn als gymnastiek en lichamelijke verzorging. Dit essay pleit voor mindfulness, geweldloze communicatie en compassie op school, op het werk en thuis. Zweverig? Recente wetenschappelijke inzichten bewijzen hoe deze technieken werkelijk leiden tot een beter zelfbeeld, betere leerprestaties en wederzijds begrip. Ze verhogen de mentale hygiëne, zowel van mens als maatschappij. Als tien minuten stilzitten per dag volstaat, waarom doen we er dan decennia over om die gewoonte in te voeren?'

De schrijvers geven aan dat het nodig is om politieke antwoorden te vinden op geweld en terreur, zowel nationaal als internationaal. Ze vinden dat uiterlijke ingrepen die werken op de korte termijn niet genoeg zijn maar wel nodig. het herstellen van vrede in de buitenwereld zodat er geen geweld is is hier een voorbeeld van. Ze pleiten voor vrede in de binnenwereld. Als er geweld oplaait in het hart en in het geweten van de mens is vrede namelijk ook een kwestie die van binnenuit moet worden aangepakt. Dat is hun uitgangspunt.

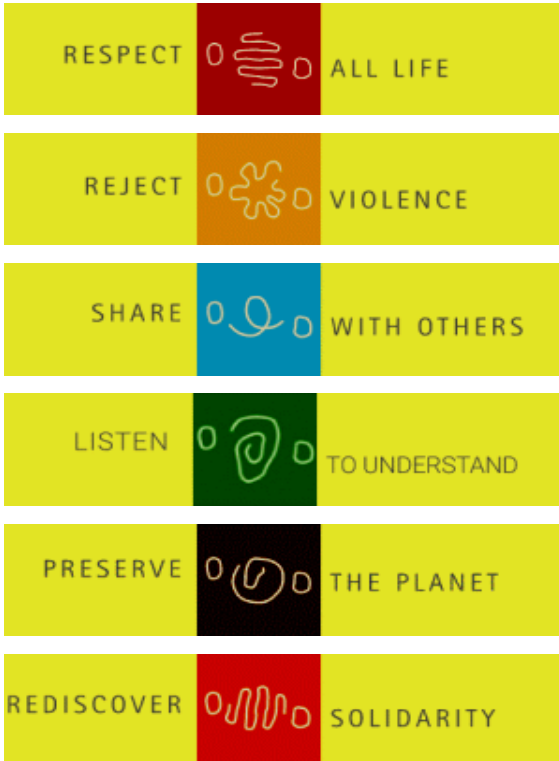
Ze schrijven een soort pamflet, een kort boekje, gemakkelijk leesbaar voor iedereen, die mensen aanzet tot persoonlijke verandering. Hoe zou het zijn als we allemaal bezig gaan met mindfulness (bewust omgaan met je energie, bij alles wat je doet, als we communiceren op de manier van geweldloze communicatie, met ik boodschappen die niet betekenen dat

we geen boosheid hebben, maar dat we kiezen voor zelf verantwoordelijkheid nemen voor wat er in bij onszelf gebeurt en voor compassie. Compassie voor onszelf en de ander. Als iedereen dit zou leren, bijvoorbeeld in een dienst voor vrede die net zolang zou duren als de dienst voor oorlog.

De grond gedachte dat je vrede moet leren, net zoals soldaten moeten leren vechten om vrede te

kunnen bewerkstellingen (geen soldaat zal zeggen dat hij of zij oorlog wil voeren). Dat was ook de grondgedachte van mijn Ruzieleerschool: we leren lezen en schrijven en rekenen enzovoorts, maar het leren van vrede is net zo belangrijk en ook leren ruziemaken op een respectvolle manier. Ruzie geeft aan dat er iets belangrijk is voor ons en dat we dus samen kijken naar hoe we dat uitwerken op een vredevolle manier. Dit vind ik in het boekje dat ik van harte aanbeveel om te lezen en te herlezen! Zoekend naar een cultuur voor vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld kom ik de volgende symbolen tegen van de UNESCO die ik graag hierbij wil delen.

<http://www.vredescultuur.nl/de-grondgedachte-van-een-cultuur-van-vrede-en-geweldloosheid/>

Wake's bij de migrantengevangenis Schiphol

door Frits ter Kuile meer informatie: www.schipholwakes.nl

Het idee voor een nog grotere en onverwoestbaarder deportatie gevangenis op Schiphol ontstond na de brand in het oude gevang waarbij 11 mensen omkwamen. Rita Verdonk zette het proces in werking om dit gevang voor 800 te deporteren vreemdelingen in een publiek private samenwerking op te zetten: BAM kreeg de opdracht het complex te bouwen en gedurende eerst maar eens 30 jaar te onderhouden, private bewakingsdiensten werken zij aan zij met een paar ouderwetse cipiers en Justitieambtenaren. Maar het liep anders, er zijn gelukkig lang geen 800 onschuldige vreemdelingen in dit gebouw!

Er zitten enkele tientallen onschuldige mensen vast onder de vreemdelin-gewet (in de C2 en de B23 in jan 2017).

In de vleugel die wij daar zien, zitten mensen die aan gevaar en ellende zijn ontsnapt, Schiphol bereiken en asielaanvragen en hier onder artikel 6 opgesloten worden in afwachting van een beslissing op hun asielaanvraag. Beneden, achter de muur, zijn de verhoorkamers. Binnen twee weken wordt beslist of iemand door mag naar een Aziel Zoekers Centrum

of, in het geval van een man, naar artikel 59 vleugel in dit gevang wordt gebracht of als vrouw met of zonder kinderen in Kamp Zeist wordt opgesloten om verder op zijn of haar uitzetting te wachten.

Aan de kant van de parkeerplaats en/of op de derde verdieping van de volgende vleugel worden ook mensen opgesloten die in Nederland aangehouden worden onder artikel 59 van de vreemdelingenwet als ze onvoldoende papieren hebben. Er is geen maximumtermijn voor de duur van deze vorm van detentie. Je kan ook herhaaldelijk worden opgesloten onder dit artikel en bij elkaar opgeteld jaren vast zitten.

Gelukkig zitten er dus geen honderden onschuldige mensen in dit gevang. Maar wel tientallen en dat is erg genoeg. Het gevang staat ook symbool voor een ongestuvrijde en harde stroming in de samenleving. Genoeg redenen om hier stil te staan en de onschuldige mensen binnen en de samenleving buiten te laten weten dat wij het er moeilijk mee hebben.

De geestelijk verzorging vertelde ons dat dit gevang inmiddels ook een ratjetoe aan 'schuldige' mensen herbergt. Er zitten hier natuurlijk geen mensen wier pensioenfonds in de beursgenoteerde uitbater BAM en

bewakingsdienst G4S deelnemen. Er zitten hier ook geen zondaars wier btw en ander belastingafdrachten exportkredietgaranties geven aan wapenhandelaren, wier chemisch afval in arme landen wordt gedumpt, die hun auto's naar deze wake of elders laten rijden op brandstof afkomstig uit rot regimes.

Maar er zitten hier wel zondaars die op andere wijze maatschappelijk ongewenst gedrag vertonen. Bijvoorbeeld bolletjesslikkers, arme mensen die hopen op heil door aan onze vraag naar cocaïne te voldoen of mensensmokkelaars die faalden in hun poging mensen langs visumvereisten, prikkeldraad en andere barrières te loodsen.

Dit gebouw hiernaast is een enorme Marechaussee kazerne met een Frontexopleiding speciaal gericht op de kunst van het deporteren van mensen. Er is een vliegtuig interieur waar grensbewakers en cabinepersoneel uit de hele EU komen oefenen in het uitzetten van bange of boze mensen en in het soepel laten verlopen van massa deportaties als een heel charter-vliegtuig wordt vol gestopt.

Frontex is het Europese agentschap dat ook verantwoordelijk is voor de grensbewaking van de EU en is zodoende medeverantwoordelijk voor vele doden die nu al rond onze grenzen vallen. Volgens de website van het IOM zijn er dit jaar in de

Middellandse zee tot nu toe (www.missingmigrants.iom.int) 1309 migranten dood gevonden en wereldwijd 1897. En de zee is groot en er zijn ook nog eens woestijn landmassa's met gevaarlijke steden te doorkruisen en de registratie van wie omkomt is gebrekkig dus het werkelijke aantal doden door onze dichte grenzen is hoger.

Hier zien wij de betonnen muren en de bewapende grenswachten van Fort Europa. Volgens een zeer lezenswaardige boekje 'Voorbij Fort Europa' is de hardste muur onzichtbaar: namelijk het visum vereiste, waardoor mensen niet normaal kunnen vluchten, migreren of reizen. Apartheid in mobiliteit. En wie toch zonder visum Fort Europa weet te bereiken, wordt eerst lange tijd in kampen gesegegreerd en krijgt dan of onbeperkt toegang tot alle voorzieningen of hij of zij wordt geïlegaliseerd en onmogelijk gemaakt om voor zichzelf te zorgen.

Dit boekje bepleit het recht op vrije mobiliteit voor iedereen, met enerzijds getrapte toegang tot sociale voorzieningen en anderzijds meer dan nu de verantwoording om het in den vreemde zelf te rooien met hulp van vrienden, familie, landgenoten en aardige locals of verder te trekken of terug te keren. Nog geen paradijs, maar voor migrant & vluchteling en ontvangende samenleving waarschijnlijk een stuk beter dan het huidige kostbare (in mensenlevens en geld), onhoudbare en onrechtvaardige migratiebeleid.

**er bestaan geen
onwettige mensen**

**er bestaan
onmenselijke wetten**

**waken bij migranten
gevangenis schiphol**

iedere tweede zondag van de maand
van 14.00 tot 15.30 uur

www.schipholwakes.nl

Ook bij het grensgevang op Rotterdam airport en bij Kamp Zeist - waar faciliteiten zijn om kinderen met hun ouders op te sluiten - wordt regelmatig gewaakt om de dag te verhaasten waarop iedereen weer vrij kan migreren, zoals we dat het grootste deel van onze geschiedenis konden en hopelijk straks weer kunnen als ons gezamenlijke streven naar vrijheid, solidariteit en naastenliefde handen en voeten heeft gekregen. Moge ons lopen rond het gebouw en wuiven naar de mensen hier ook toe bijdragen.

Vraag van Frits ter Kuile:

Zoals je misschien weet, waken in maandelijks bij het grensgevang op Schiphol. Daar zitten onschuldige migranten gevangen omdat ze geen papieren of onvoldoende stempels in hun papieren hebben. De gevangenen op de bovenste twee verdiepingen kunnen over de betonnen muur met stroomdraad heen kijken en wij wuiven naar hen, wij hebben twee spandoeken, het ene met 'Freedom for all, Liberté pour tous' (want wij vliegen pal daarnaast op al die startbanen vrij de hele wereld over), het andere met 'prison complaints? Cal 0800-.....) met het nummer dat gevangenen gratis kunnen bellen om te vertellen over misstanden binnen. Ik dacht, ik pols bij jou hoe we deze vraag het beste aan de Quakers voor kunnen leggen?

Vrede en alle Goeds!

Frits

Wie reageert?

Bewoners van de migrantengevangenis Schiphol:

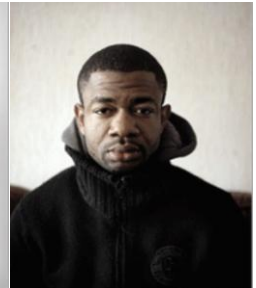
Younis

Sita

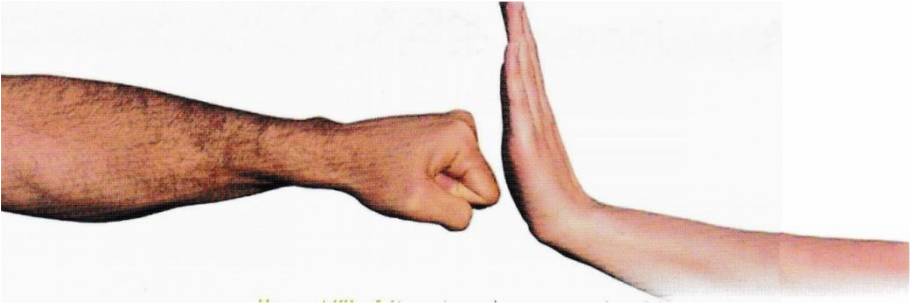
Hans

Charles

Amnesty International heeft de verhalen van deze mensen opgeschreven.

Geweldloosheid is niet voor lafaards

door Harcourt Klinefelter, bron: De vredesspiraal

Angst speelt een grote rol bij het ontstaan van geweld. Om beter te begrijpen hoe geweldloosheid werkt, moeten we daarom dan ook kijken naar hoe we de spiraal van angst en geweld kunnen stoppen.

Als iemand jou slaat, word je bang. Je kunt weg rennen of. Je kunt terug slaan met twee vuisten in de hoop dat de ander bang wordt en weg rent. Maar de aanvaller zou een knuppel kunnen pakken. Dan wordt je angst nog groter. Jij pakt dan een steen. Hij pakt een mes. Dit is levensbedreigend en je pakt een pistool. Hij een machinegeweer. Jij een bom. Dan komt niet alleen angst voor jezelf, maar ook voor je geliefden boven. Je pakt een atoombom. Hij een waterstofbom. Elke keer wordt de angst groter en zo ook het geweld. Het wordt een vicieuze cirkel. Angst en nog meer angst en nog meer geweld.

Jezus zei: 'Als iemand u op de wang slaat, keer dan de andere wang toe'' Daarmee biedt hij een uitweg uit de spiraal van angst en geweld. Belangrijk is te begrijpen wat Jezus zegt. Hij zegt niet: Als iemand u op de wang slaat, loop dan weg. Want weglopen, voorkomt weliswaar de escalatie, maar lost het conflict niet op. Jezus zegt: kom terug met een andere houding dan verwacht.

De moed om terug te komen

Door terug te komen en toch niet aan te vallen maak je een aantal dingen duidelijk.

Ten eerste dat je geen lafaard bent. Het vraagt moed om met geestelijke kracht terug te komen.

Ten tweede maak je duidelijk dat de fysieke tactiek van de ander niet het beoogde effect heeft. Door de andere wang toe te keren zeg je dat je boven die kinderachtige manier van probleem oplossen staat. Je kunt niet een idee doden met een kogel''. Slechte ideeën bestrijdt je met goede ideeën.

Ten derde laat je zien dat je de communicatie open wilt houden en wederzijds wilt maken. Door weg te lopen wordt alle communicatie afgebroken. Bij terugslaan verstoort je ook het communicatieproces. Als vierde toon je in je gedrag dat je de persoon waardeert, maar zijn daden afkeurt. Terug komen impliceert dat je de persoon niet hebt afgeschreven. Tot slot doorbreek je de vicieuze cirkel van haat, angst en vijandschap door in jezelf vijandschap te vervangen door liefde.

Niet terugstaan

James Bevel was één van Martin Luther Kings medewerkers. In de dagen van de apartheid ging hij naar een restaurant met een blanke vrouw. Ze werden niet bediend. Na een tijd kwam een van de klanten naar hem toe en zei: "Nikker, donder op." Hij sloeg Bevel, die op de grond viel. De klant ging terug naar zijn tafel. Bevel kwam overeind en ging naar de hem toe. Hij zei: "Meneer, ik wil graag met u praten." De man sloeg hem nog een keer" Bevel rolde weer over de vloer. Hij ging nog een keer naar de man en zei: "Meneer, nu u voor iedereen hier hebt bewezen dat u sterker bent dan ik, wil ik graag met u onder vier ogen praten." De man was zo verbaasd dat hij met Bevel's verzoek instemde.

Actief geweldloos

Wanneer je wordt aangevallen, hoef je niet passief te zijn of de andere kant op te kijken. Je kunt actief iets doen zonder de aanvaller aan te vallen. Zo kun je bijvoorbeeld je lichaam over de persoon gooien die aangevallen wordt. Daarbij bescherm je jezelf en de aanvaller wordt niet verwond. Je inzetten en uit liefde verwondingen of zelfs de dood riskeren zonder geweld te gebruiken, is Jezus volgen op de Weg van het Kruis. Geweldloosheid is niet voor lafaards.

De vredesspiraal wordt uitgegeven door Kerk en Vrede:

<http://www.kerkenvrede.nl/>

EcoQuaker: O felix culpa

door Mieke van Opheusden

Als het gaat om duurzaamheid loop ik vaak aan tegen een schuldgevoel. Want het staat bijna altijd in het teken van schade beperken, en het lijkt daardoor nooit genoeg. Daarom wil ik er eens op ingaan, want het gevaar bestaat dat we daarin vast komen te zitten en als het ware verlamd raken. Ik verzin vaak manieren om mij niet schuldig te hoeven voelen, maar het helpt niet echt. Ik zou kunnen zeggen 'ik doe alles wat ik kan', als dat waar was. Maar ik kan heus nog wel wat korter douchen en wat vaker op de fiets. Ik zou ook kunnen zeggen: 'ik doe alles wat ik kan, maar ik weeg daarbij mijn eigen behoeften ook mee.' Maar toch kan ik het klimaatvluchtelingen niet uitleggen waarom ik soms een half uur onder de douche blijf staan. En zelfs als ik ervoor zou kiezen om alle milieuschade zoveel mogelijk te vermijden, dan nog zou ik tekort schieten. Want het is niet genoeg om mij aan milieuvervuiling te onttrekken, er is actieve inzet nodig. En hoe zou ik kunnen zeggen dat ik alles gedaan heb als ik niet elke minuut van mijn leven toewijdde aan de goede zaak?

klimaatvluchtelingen

Het is natuurlijk niet gezond om zo met mezelf om te gaan. Gaandeweg ben ik tot de conclusie gekomen dat ik liever met mijn schuldgevoel leef dan te proberen het op te lossen. Ik heb er persoonlijk dan ook geen moeite mee dat schuld zo'n centraal thema is in het Christendom. Het is ergens wel een opluchting dat het je daar gewoon vierkant in het gezicht gegooid wordt: de mens is schuldig, daar kom je niet onderuit. En dan daarna: maar de vergeving is groter. *O felix culpa quae talem et tantum meruit habere redemptorem* is een beroemde zin in de theologie en het betekent: 'O gelukkige schuld, waar wij deze en zo'n grote Verlosser aan

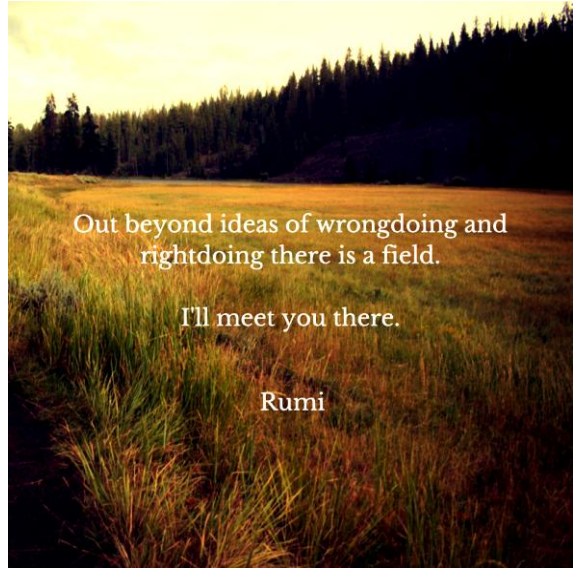
hebben verdiend'. Oftewel, de goedheid die voortkomt uit de vergeving van het kwaad, is een mooiere goedheid dan die van de pure onschuld. De onschuld gaat verloren, maar wij gaan niet verloren. Er is een weg, en die leidt tot een heelheid die groter is dan daarvoor.

Als ik mijn schuldgevoel aanga, dan kom ik uit bij het besef dat ik niet perfect kan zijn, maar dat ik ondanks dat het verlangen levend kan houden, en het steeds opnieuw kan blijven proberen.

Dat is een gedachte die me helpt als ik weer eens boos ben op mezelf. En er is ook die andere kant. Quakers geloven dat er in elk mens iets goeds zit. Wat mij betreft is dan het omgekeerde ook waar. Als in elk mens iets goeds te vinden is, zit in mij dus ook de potentie tot alle gruweldaden die we elkaar ooit hebben aangedaan. En die gedachte helpt me vaak om begrip te vinden als ik me boos voel over dingen die anderen hebben gedaan. Het breekt me uit mijn isolement van geloven dat ik beter of slechter bent dan anderen, en ik voel me weer verbonden met de wereld om me heen. En dat is inderdaad een heelheid die groter is.

Terug naar duurzaamheid. Op dit moment is de snelheid van het uitsterven van soorten zo hoog dat er sprake is van een massa-extinctie, vergelijkbaar met het uitsterven van de dinosauriërs. In de jaren '70 is het woord 'ecocide' bedacht, om ons een begrip te geven van de ernst van de situatie. Quakers geloven ook dat niets onvermijdelijk is waar het om beslissingen gaat. Dat neem ik mee als uitnodiging om mij te blijven verbinden, om te blijven hopen en te blijven proberen.

Hoop en wanhoop, daar zal ik het ook eens over hebben. Maar niet volgende maand, want ik heb een lezersvraag binnengekregen, en het volgende artikel gaat over (verpakkings-)afval. Heb je ook een vraag of dilemma, of wil je iets anders aan me kwijt? Ik ben te vinden op mieke.vanopheusden@posteo.de.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten

NON

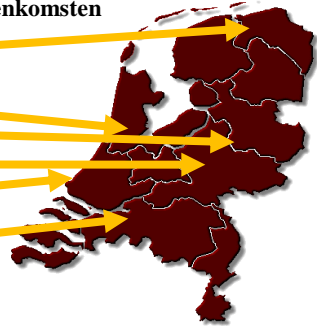
A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Breda/Ulvenhout

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

tel.: 06 13700682, e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - Marianne IJspeert.

Quaker Literatuur:

Willem Furnée ; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu, bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Hans Weening, Lijnbaansgracht 208b, 1016 XA Amsterdam, 085-8780821, e-mail: hweening@xs4all.nl, bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Willem Furnée, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, tel. 0344 606818/0636361350. email: els@ramaker.me, bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. Rel. Gen. der Vrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@live.nl.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl, bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, e-mail: johannes.borger@hotmail.com, bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Peter van Leeuwen, tel.: 0182-611786; e-mail: vyqrea@gmail.com, bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 085-8780821, e-mail: hweening@xs4all.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail : boekrijk@hotmail.com
Breda/ Ulvenhout/ Helmond	Driemaal per jaar in Zuid-Nederland op wisselende plaatsen altijd om 11.30	Info.: Corien van Garderen: tel.:076-8502421 of Hennie Jansen tel.:0492-537991.
Brussel	iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	Iedere zondag: 10.30	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. e-mail: els@ramaker.me Elke zondag is er wijdingssamenkomst van 10.30 – 11.30 op de 2e zondag van de maand is er eerst een worship-sharing en daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: juli, sept. en okt. op de 1e do. vd maand: 18.30 (do nov. 2e do).	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Inlichtingen bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@live.nl
Groningen	2e en 4e zondag van de maand: 10.30	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624 Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: knieuwerth@wxs.nl
Den Haag	Iedere zondag: 10.30	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag van de maand 10.30	Wim en Deborah Balijon: tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden als je komt.
	Wijdingssamenkomsten op Afstand <ol style="list-style-type: none">1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org3. Quaker Faith and Fellowship: internetforum: www.Quakerfaithandfellowship.org	

Quakers demonstrieren tegen de wapenhandel

